

PÍSEMNÁ PŘÍPRAVA

Název předmětu: Taktika dělostřelectva
Garant předmětu: kpt. Ing. Jan IVAN, Ph.D.
Zpracoval: kpt. Ing. Jan IVAN, Ph.D.
Téma: T13: Použití dělostřelectva v obranných činnostech (2p + 2c)
Vzdělávací cíl: Objasnit místo a úlohu dělostřelectva úkolových uskupení ve stabilizačních operacích a při plnění úkolů ve specifickém prostředí.

Obsah:

- 1) Stabilizační operace
- 2) Použití dělostřelectva ve stabilizačních operacích
- 3) Činnost dělostřelectva v jiných taktických činnostech
- 4) Činnost dělostřelectva ve specifickém prostředí
- 5) Doporučená literatura

1) Stabilizační operace

Rozdělení vojenských operací a hranice mezi nimi nejsou v současné době jednoznačné. Nicméně, v souladu s Doktrínou AČR, v plném spektru konfliktu lze v závislosti na jeho intenzitě vymezit 4 základní kategorie vojenských operací:

- Operace vojenského mírového nasazení (PME)
- Operace na podporu míru (PSO)
- Protipovstalecké operace a asymetrický konflikt (COIN)
- Hlavní bojové operace – rozsáhlý válečný konflikt (válka)

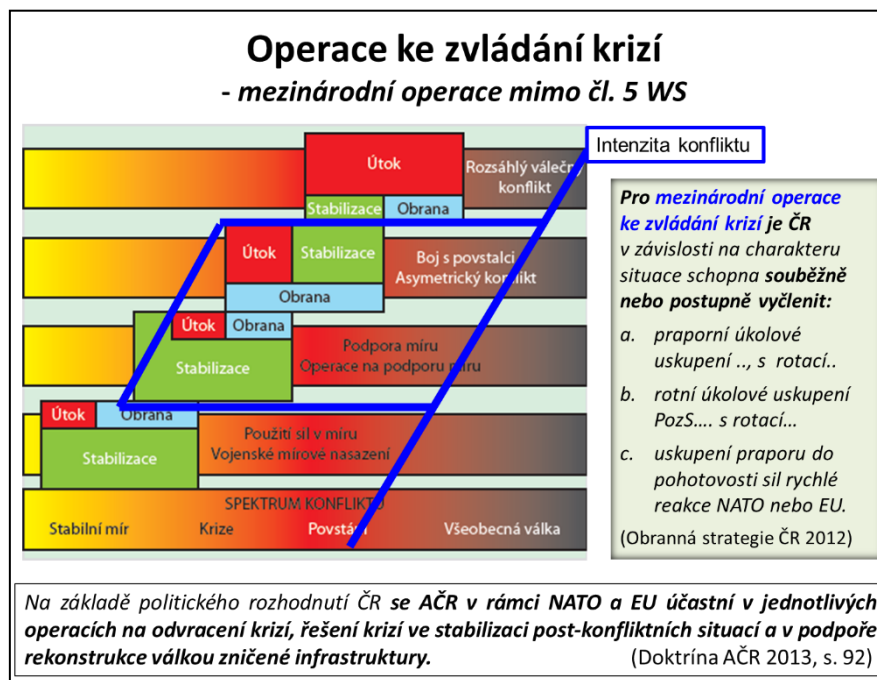
Stabilizační činnosti a post konfliktní obnova jsou spolu s ofenzivními, defenzivními a jinými taktickými činnostmi nedílnou součástí každého ozbrojeného konfliktu.

Ve válce bude nezbytné průběžně provádět stabilizační činnosti na obsazeném nebo i vlastním území k zajištění bezpečnosti obyvatelstva, vlastních jednotek a podpůrné funkce týlu (výroba potravin, přesunová osy, vykládací místa vzdušné a námořní přepravy, zajištění chodu kritické infrastruktury apod.).

V současných konfliktech, jsou stabilizačními operacemi obvykle označovány mnohonárodní vojenské operace k řešení krizových situací. V podmínkách NATO se jedná o operace ke zvládnutí krizí mimo článek 5 Washingtonské smlouvy, tzv. Non-Article 5 Crises Response Operations (NA5CRO). Tyto operace jsou aktivovány mezinárodním společenstvím, které stanovuje provádějícím silám jasný mandát (v důsledku pak i pravidla) k jejich realizaci.

V závislosti na intenzitě konfliktu, jak ukazuje schéma 1, se za stabilizační operace obvykle označují:

- Operace na podporu míru (Peace Support Operations, PSO),
- Protipovstalecké operace (Counter Insurgency Operations, COIN).

2) Použití dělostřelectva ve stabilizačních operacích

Podíl dělostřelectva jako druhu vojska na stabilizačních činnostech bude záviset na míře ozbrojeného konfliktu a dalších politicko-vojenských aspektech jako např. vojenské síle potencionálního protivníka či spolehlivost kontroly národních autorit nad místními ozbrojenými silami.

Významnou charakteristikou těchto operací bude kombinace omezeného množství vlastních sil a rozsáhlého prostoru odpovědnosti jednotek a útvarů v prostoru operace. Národní političtí a vojenští představitelé nebudou mít pevnou kontrolu nad svěřeným územím a součástmi ozbrojených sil. Podpora místního obyvatelstva, pokud nebude přímo nepřátelská, nebude jednoznačná a bezpečnostní síly si ji budou muset svojí činností získat. Síly odporu budou často představovat neregulérní bojové skupiny s parciálními zájmy využívající asymetrické způsoby boje bez ohledu na ztráty civilního obyvatelstva nebo ve vlastních řadách.

Vzhledem k politicko-vojenské citlivosti stabilizačních operací (NA5CRO) – *dodržování mezinárodního práva, pevné svázání činnosti vojsk Pravidly nasazení (Rules of Engagement), udržení (zajištění) legitimacy v očích místního obyvatelstva, podpory národních vlád a mezinárodního veřejného mínění* - se předpokládá především využití děl a munice s maximální přesností palby a jednotek minometů malé a střední ráže. Pravomoci k povolení nepřímé palby,

ověřování její bezpečnosti a účinků v cíli budou vysoce centralizované a spočívat zpravidla na vyšších stupních velení než běžně uvažovaném válečném konfliktu.

Vybraní příslušníci dělostřelectva, především důstojníci štábů, se mohou podílet na úkolech k podpoře vojenských i nevojenských struktur na území, kde probíhá mezinárodně řízená stabilizační činnost - např. jako poradci, mentoři nebo instruktoři výcviku místních bezpečnostních sil.

Stabilizační operace budou vysoce zpravodajsky orientované a podmíněné.

Jednotky a prostředky dělostřeleckého průzkumu mohou být spolu se svým primárním určením nebo i samostatně zařazovány do struktury bezpečnostních sil k navýšení schopnosti integrovaného systému zpravodajství a průzkumu (ISTAR) nebo ochrany jednotek zapojením do systému jejich včasné výstrahy.

V operacích na podporu míru se dělostřelectvo, dělostřelecká baterie může podílet zejména na první fázi operace při nastolování bezpečnosti a kontroly nad zájmovým prostorem. Podle místní taktické situace mohou palebné jednotky podporovat bezpečnostní síly při vynucování míru a dodržování přijatých mírových dohod a opatření (stažení jednotek a bojové techniky do určených míst, vytvoření demilitarizovaného pásma mezi stranami konfliktu apod.).

Dalším opatřením stabilizačních činností může být demonstrační činnost. V rámci demonstrační činnosti mohou dělostřelecké jednotky provádět přesuny nebo zaujímat prostory rozmístění v zájmovém prostoru a tak demonstrovat bojovou sílu stabilizačních jednotek a odhodlání a připravenost tuto sílu také použít.

Dělostřelečtí pozorovatelé budou v zájmových prostorech skrytě nebo i otevřeně rekognoskovat pozorovací stanoviště, zpracovávat schémata pozorování, prověřovat možnosti spojení a plánovat přímé zajištění a manévr mezi pozorovacími stanovišti. Budou zařazováni do sestav patrolujících jednotek k zajištění jejich palebné podpory a k dokonalému seznámení s prostorem odpovědnosti podporované jednotky.

Palebné jednotky budou v zájmových prostorech provádět nácviky zaujetí plánovaných a klamných palebných postavení. Ke zvýšení autority bezpečnostních sil budou palebné čtyř samohybných houfnic zařazovány do sestav patrolujících jednotek. V rámci demonstrační činnosti a současně i k udržení schopností dělostřeleckých jednotek se mohou provádět bojové střelby ve vyčleněných (vytvořených) výcvikových prostorech a to i za účasti představitelů zneprátelených stran.

Protipovstalecké operace se budou vyznačovat asymetrickým způsobem boje skupin, které odmítají uznat mezinárodně přijaté dohody k polickému řešení krize anebo mandát rozmístěných bezpečnostních sil. Působit budou zpravidla jak proti ustavené státní a místní správě, spolupracujícímu civilnímu obyvatelstvu, tak i proti rozmístěným mezinárodním jednotkám bezpečnostních sil.

COIN operace jsou charakteristické trvale zvýšeným ohrožením bezpečnosti vlastních sil a přímým kontaktem s protivníkem v útočných i obranných činnostech. Tento charakter operace ovlivňuje i způsob použití a činnost dělostřeleckých jednotek:

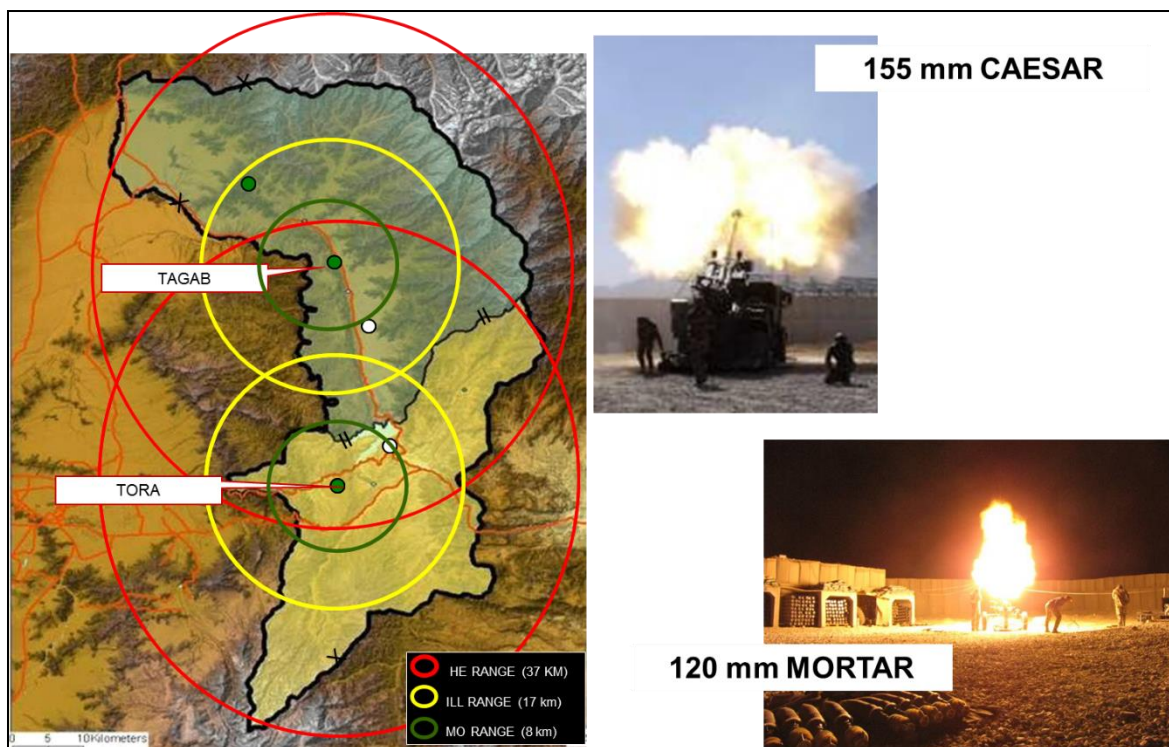
- pohyb palebných jednotek mimo zabezpečené základny nebo bojová postavení je prakticky znemožněn,
- jednotkami v kontaktu s protivníkem je vyžadována palebná podpora, často na velké vzdálenosti,
- boj a palebná podpora jsou vedeny v obydlených oblastech,
- vedou se palby k ochraně základen při jejím napadání povstalcí přímou i nepřímou palbou z vysoce mobilních nebo skrytě rozmístěných, často provizorních palebných prostředků.

V reakci na toto prostředí se jednotky nebo sekce hlavnového dělostřelectva budou soustřeďovat na zabezpečených základnách a bojových postaveních rozmístěných tak, aby dostřel děl zajišťoval možnost vyřazování cílů protivníka nejlépe v celém prostoru odpovědnosti úkolového uskupení. K minimalizaci kolaterálních škod a možnosti ohrožení vlastních jednotek se stává nezbytností vést palbu pouze na pozorované cíle a nejlépe s municí s koncovým navedením.

Jednotky v kontaktu s protivníkem mohou být přímo podporovány i nesenými nebo vezenými minomety malé ráže ze své sestavy.

Uvnitř základen se k jejich přímé kruhové ochraně (přímému zajištění) rozmisťují minomety a určují se děla k vedení přímé střelby. Minomety mohou zároveň doplňovat nebo nahrazovat děla při poskytování palebné podpory nebo vyřazování protivníka na kratší vzdálenosti.

Dělostřelecké jednotky na základnách vytvářejí v rozsahu svého dostřelu **palebný systém**. Pravidelně jsou zjišťovány meteorologické podmínky střelby a k ověřování prvků střelby mohou jednotlivá děla zastřelovat pomocné cíle v zájmových prostorech. Vedou-li bezpečnostní jednotky operační činnost mimo základnu, jsou do jejich sestav zařazováni dělostřelečtí pozorovatelé a letečtí návodčí. Obsluhy děl (minometů) udržují zbraně v pohotovosti k palbě do prostorů, kde operují vlastní jednotky. V závislosti na bezpečnostní situaci může být vybranými obsluhami ve směnném provozu zajišťována nepřetržitá pohotovost k vedení palby. Vhodným rozmístěním základen a dělostřelectva vzhledem k jeho dostřelu umožňuje úkolovému uskupení vytvořit palebný systém dělostřelectva překrývající celý prostor jeho odpovědnosti. Příklad palebného systému dělostřelectva k podpoře přesouvajících se jednotek a konvojů Afghánistánu, provincie SURROBI, 2011, ukazuje obrázek.

Ve snaze naplňovat stabilizační charakter operací se namísto palebného ničení může dělostřelectvo použít k odstrašení potenciálního či reálného protivníka, například neletálními palbami nebo palbou do prostorů kde její účinky nezpůsobí ztráty osob a majetku. K tomu účelu jsou některé armády NATO vybaveny i speciální „odstrašovací“ municí (Warning Shot Shell) stejných balistických charakteristik s municí smrtící. To umožňuje, minimalizaci času na změnu módu palebného působení na protivníka, pokud není dosaženo odstrašujícího účinku. Francouzské dělostřelectvo tuto municí úspěšně využívalo při operaci ISAF v Afghánistánu. Vzhledem k tomu, že demonstrační činnost a odstrašení může mít kontraproduktivní účinek, bude provedení těchto opatření podléhat stejně vysoké míře centralizace jako povolení bojové palby.

Zkušeností z palebného působení dělostřeleckých jednotek v operaci ISAF lze shrnout do závěru:

- Ztráty na civilním obyvatelstvu (CIVCAS) jsou nepřijatelné stejně jako přísně výběrové palebné působení na cíle.
- Každá palba je spojena s detailním palebným plánováním k určení palby v čase, prostoru a stanovení požadovaného účinku.
- Dělostřelectvo působí jako „system of systems“ a ve vzájemné shodě a doplňování se s ostatními systémy a jednotkami.
- Centralizace velení dělostřelectvu je vysoká při současném delegování odpovědnosti za účinky palebného působení bezpečnost paleb na úroveň velení co nejbližší taktické situaci.
- Podsystemy řízení palby a dělostřeleckého průzkumu musí být rychlé a flexibilní.
- Ke zničení cíle musí být palby přesné a rychlé a v souladu s ROE bez porušení taktických směrnic a nařízení.
- Ke zjištění protivníka a řízení a kontrole palebného působení se zapojují všechny dostupné průzkumné prostředky – radary, UAV, snímání obrazu v reálném čase atd.

Ve zvláštních případech se mohou ženijní a zdravotnické jednotky dělostřeleckého útvaru v rámci stabilizačních opatření účastnit na počáteční obnově služeb a zařízení v prostoru nasazení.

Dělostřelecké jednotky a specialisté mohou ve stabilizačních operacích rovněž působit v roli běžných bezpečnostních sil bez své bojové techniky. Takovému nasazení však musí předcházet i odpovídající výcvik před jejich nasazením.

3) Činnost dělostřelectva v jiných taktických činnostech

Nedílnou součástí celého spektra operací, kterých se mohou pozemní síly a s nimi i dělostřelecké jednotky a útvary účastnit jsou i jiné taktické činnosti.

Mezi jiné taktické činnosti řadíme zejména přesuny, zajištění, rozmístění mimo boj a další jiné činnosti, které mohou mít jak ofenzivní, tak i defenzivní charakter.

Činnost dělostřelectva v jiných taktických činnostech vychází z obecně platných použití sil bojové podpory, tzn. podporovat dosažení splnění bojového úkolu a způsob jeho provedení (záměr, koncept) stanovený nadřízeným velitelem, v jehož sestavě působí, nebo kterému jsou určeny k podpoře. Některé z jiných taktických činností jsou běžnou součástí činnosti dělostřeleckých jednotek, na některých se mohou podílet.

Mezi jiné taktické činnosti se řadí:

- průzkum,
- bezpečnost (zajištění),
- postup k navázání dotyku s protivníkem,
- střetný boj,
- navázání styku,
- pomoc obklíčeným silám,
- vystřídání jednotek v boji,
- ústup/záměrný odchod,
- přesun,
- překonávání překážek.

4) Činnost dělostřelectva ve specifickém prostředí

Dělostřelecký velitel musí být připraven plnit úkoly se svojí jednotkou nejen v celém spektru operací a taktických činností, ale rovněž v různém prostředí a specifických podmínkách.

- činnost dělostřelectva v zastavěném prostoru
- činnost dělostřelectva v horském prostředí
- činnost dělostřelectva v zalesněných oblastech
- činnost dělostřelectva ve stepích a pouštích
- činnost dělostřelectva v zimních podmínkách
- činnost dělostřelectva v noci

Dílčím způsobem byla tato činnost probrána již v předcházejících tématech zejména při činnosti baterie v útočných a obranných činnostech.

Doporučená literatura

Základní

Děl-1-1, 2018. *Bojové použití dělostřelectva armády České republiky*. Praha: Ministerstvo obrany ČR.

Pub-35-14-01. *Bojové použití dělostřelectva*. Vyškov: Odbor doktrín VeV-VA, 2013. 203 s. – kapitola 9.9 a 10.

Pub-31-10-02. *Taktika pozemních sil*. Vyškov: Odbor doktrín VeV-VA, 2011. 337 s. – hlava IV, V, VI.